

фінансових технологій сприяє активна участь Національного банку України, який не тільки виконує роль мегарегулятора, але і виступає ініціатором і майданчиком для розвитку стартап-проектів.

[1] Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. <https://razumkov.org.ua/statii/tsyfrovizatsiia-prenevagu-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (дата звернення 12.05.2022)

[2] Корнівська В.О. Цифровий банкінг: ризики фінансової дигіталізації. Проблеми економіки. 2017. № 3. С. 254-261.

УДК 656.2 (03)

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

DIGITAL PLATFORMS: INSTITUTIONAL ASPECT

V. I. Toropova

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

V.I. Toropova

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Воєнний стан в Україні негативно позначився на результативності вітчизняного бізнесу та особливостях його ведення. Так з початку бойових дій, за даними офісу президента, 50% вітчизняних компаній припинило свою діяльність. Як наслідок споживання електроенергії в Україні знизилося майже вдвічі (з 24 ГВт до 13,5 ГВт в години пік). Через несвоєчасність сплати за кредитами, закриття офісів і банкоматів має колосальні проблеми й фінансовий сектор. В глибокому колапсі знаходиться також залізничний транспорт головні зусилля якого наразі переважно спрямовані на забезпечення руху евакуаційних поїздів та потреб воєнного комплексу.

Саме тому більшість суб'єктів господарювання концентрує свою увагу на формуванні стратегії скорочення витрат та обґрунтуванні ефективних напрямків її реалізації, що забезпечить вітчизняному бізнесу можливість подолання негативних наслідків сьогодні та забезпеченні розвитку в майбутньому.

В таких умовах обов'язково слід звернути увагу на той факт, що наразі у світі відбувається бурхливий розвиток та широке поширення цифрових технологій (великих даних, штучного інтелекту, Інтернет-речей, хмарних обчислень, мережевих та мобільних технологій тощо) та цифрових пристроїв, що зумовлює перехід інституту посередництва на новий етап розвитку. Посередництво можна розглядати як різновид трансакційних інститутів, діяльність яких пов'язані з наданням трансакційних послуг і спрямована на зменшення трансакційних витрат (витрат пошуку і обробки

інформації, укладання угод та інших).

Нині спостерігається процес заміщення неефективних і слабо масштабованих традиційних посередників новими формами посередництва, зокрема алгоритмізованими. Таким чином, якщо раніше трансакційні інститути можна було умовно поділити на посередницькі та інститути прямих трансакцій, то з появою та розвитком цифрових платформ цю класифікацію можна доповнити новим різновидом алгоритмізованого посередництва, що забезпечує можливість здійснення прямих трансакцій між заінтересованими суб'єктами.

До алгоритмізованих посередницьких інститутів можна віднести цифрові платформи - підприємства, орієнтовані на створення цінності шляхом організації та полегшення прямої взаємодії та обміну між двома чи кількома групами зовнішніх користувачів у межах єдиної цифрової екосистеми. Відмінною особливістю цифрових платформ від класичних конвеєрних підприємств є виключення платформ традиційних інститутів посередництва в рамках своїх бізнес-моделей. Враховуючи обмежені можливості класичних посередників при збільшенні масштабів виробництва, цифрові платформи замінили їх механізмами циклічного зворотного зв'язку з користувачами платформи, орієнтуючись таким чином на ринкові сигнали (обговорення якості продукції та послуг, репутація постачальників та споживачів тощо) від платформних спільнот.

Завдяки багаторівневій модульній архітектурі, мережевим ефектам, механізмам циклічного зворотного зв'язку та інструментам накопичення і обробки великих даних цифрові платформи перетворилися на досить гнучкі системи з точки зору масштабування та підключення різноманітних ресурсів та учасників. В рамках платформних бізнес-моделей на відміну від лінійного ланцюжка створення вартості, властивій підприємствам конвеєрного типу, практикується складний механізм створення, передачі та споживання цінності, що здійснюється виробниками, споживачами та іншими учасниками платформ, які взаємодіють безпосередньо на різних стадіях та у різних форматах з використанням ресурсів та сервісів платформ. Як відомо, процес укладання угод супроводжується трансакційними витратами.

Цифрові платформи за рахунок використання цифрових технологій та складних алгоритмів істотно знижують рівень тимчасових, експлуатаційних, трансакційних витрат (витрати пошуку інформації, витрати підбору поєднань потенційних партнерів, витрати укладання угод, експлуатаційні витрати тощо), тим самим забезпечуючи розкриття нових джерел та нереалізованого потенціалу як з боку пропозиції, так і попиту, у результаті виникають нові види взаємодій і навіть цілі галузі та ринки. Як особливості, що дозволяють цифровим платформам здійснювати посередницькі функції та знижувати трансакційні витрати, доцільно виділити наступні:

- формування у межах платформ за допомогою мережкових ефектів великих багатосторонніх систем користувачів, збільшуючи доступність як

пропозиції, так і попиту;

- залучення до економічної діяльності недовикористаних ресурсів, «роздроблення» послуг та заохочення «дрібних» обмінів;

- сервітизація та кастомізація наданих продукції та послуг, що сприяють підвищенню якості пропозиції;

- трансформація культури споживання від «володіння» до культури «доступу», у результаті знижуються розміри угод та прискорюється циркуляція ресурсів на ринках;

- скорочення непродуктивних витрат у результаті скорочення витрат обслуговування фізичних ресурсів і активів, необхідні здійснення традиційної (оффлайн) діяльності, і навіть витрат входу ринку;

- точне ціноутворення завдяки збору та інтелектуальному аналізу великих даних та штучному інтелекту.

Можливості зі збору та аналізу релевантних даних про користувачів та інші аспекти взаємодії дозволяють платформам індивідуалізувати та вдосконалювати послуги для користувачів. Основними факторами розвитку платформ є мережеві ефекти, технологічні розробки, забезпечення високого рівня взаємодії та комплементарними сервісами учасників платформи та ін.

УДК 656.078

ЗАСТОСУВАННЯ ПОСИЛЕНОГО НАВЧАННЯ В ЛАНЦЮЖКАХ ПОСТАЧАННЯ ТА ЛОГІСТИЦІ

APPLICATION OF REINFORCED LEARNING IN SUPPLY AND LOGISTICS CHAINS

канд.техн.наук П.О. Харламов¹

¹*Український державний університет залізничного транспорту (Харків)*

P.O. Kharlamov¹ PhD (Tech.)

¹*Ukrainian state university of railway transport (Kharkiv)*

Логістика була центральною опорою ланцюга поставок для виробництва. Надзвичайно конкурентні та нестабільні логістичні ринки та великі логістичні мережі потребують нових підходів, продуктів та послуг. Сьогоднішня поведінка клієнтів призводить до нових стратегічних проблем і можливостей. Для цього ідея кіберфізичної системи (CPS), бездротових мереж, Інтернету речей і послуг (IOT&S), Big Data/Data Mining (DM), хмарних обчислень тощо, здається, є можливим технологічним рішенням. Подальше застосування цих технологій в